

به نام خدا

معاونت امور اجتماعی و فرهنگی
اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی

بررسی نظرات کارگران فصلی در مورد طرح ساماندهی این کارگران

مجری طرح: شرکت تعاونی خدمات آموزشی، مطالعاتی و
مشاوره اجتماع محور هم اندیش

عنوان و نام پدیدآور : بررسی نظرات کارگران فصلی در مورد طرح ساماندهی این کارگران/ مجری شرکت تعاونی خدمات آموزشی، مطالعاتی و مشاوره اجتماع محور هم‌اندیش؛ زیر نظر اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران، سید محمدهادی ایازی؛ سیدرضا مصطفوی

مشخصات نشر : تهران: انتشارات جامعه‌شناسان، ۱۳۹۰.
 مشخصات ظاهری : ۹۳ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۳-۰۰۶۹-۰
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیا
 موضوع : شهرداری - ایران - تهران - ارزشیابی - نمونه پژوهشی
 موضوع : شهروندان ایرانی - تهران - نظرسنجی
 موضوع : کار و کارگران - ایران - تهران - نمونه پژوهشی
 شناسه افزوده : ایازی، سید محمدهادی، ویراستار
 شناسه افزوده : مصطفوی، سیدرضا، ۱۳۴۱، ویراستار
 شناسه افزوده : شرکت تعاونی خدمات آموزشی، مطالعاتی و مشاوره اجتماع محور هم‌اندیش
 شناسه افزوده : شهرداری تهران، اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی
 رده بندی کنگره : ۳۸ ۱۳۹۰ ب ۹ ت/ JS۷۴۶۹
 رده بندی دیویی : ۳۵۲/۵۵۱۲۲
 شماره کتاب‌شناسی ملی : ۲۲۷۵۲۵۰

انتشارات جامعه‌شناسان

معاونت امور اجتماعی و فرهنگی
 اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی

نوع گزارش: نظرسنجی
 موضوع: بررسی نظرات کارگران فصلی در مورد طرح ساماندهی این کارگران
 معاون امور اجتماعی و فرهنگی: سیدمحمدهادی ایازی
 مدیر کل مطالعات: سیدرضا مصطفوی
 مجری طرح: شرکت تعاونی خدمات آموزشی، مطالعاتی و مشاوره اجتماع محور هم‌اندیش
 ناظر: دکتر علی ایمانی
 مدیریت پروژه: شرکت اندیشه‌سرای شهر
 سال انتشار: ۱۳۹۰
 تاریخ شروع: مهر ۱۳۸۹
 تاریخ پایان: بهمن ۱۳۸۹
 ناشر: اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی

آدرس انتشارات جامعه‌شناسان: انقلاب - رویروی درب اصلی دانشگاه تهران - پاساژ فروزنده - طبقه همکف - پ ۳۳۳
 تلفن: ۶۶۰۰۰۰۵۱

قیمت: ۳۰۰۰ تومان

چاپ: اول

تیراژ: ۱۰۰۰

آدرس اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی: میدان گل‌ها - بزرگراه شهید گمنام - ابتدای بزرگراه کردستان - ساختمان معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران - طبقه دوم

دورنگار: ۸۲۱۰۶۲۰۸

تلفن: ۸۲۱۰۶۲۲۵-۲۱۷

پیشگفتار

«شهر تعاملی» بر پایش دیدگاه‌ها و انتظارات شهروندان و مدیران شهری استوار است. در «شهر تعاملی»، رابطه‌ی مردم و مدیران شهری رابطه‌ای دوسویه است. شهروندان خوب و قانونمدار، مدیرانی شایسته و لایق نیاز دارند تا زندگی شهری را برای آن‌ها دلپذیرتر نمایند. در این فضا، آن‌ها تنها برای شنیدن نیستند، چنانکه مدیران، تنها برای «گفتن».

«گفت و شنود» از ویژگی‌های «جامعه‌ی توسعه یافته» است و پیمایش و پایش نظرات شهروندان، شیوه‌ای نظام‌مند برای شنیدن حرف‌های آن‌هاست. مدیریتی که به دیدگاه‌های شهروندان توجه و اعتماد نداشته باشد، در واقع خود را در برابر شهروندان «مسئول» نمی‌شناسد.

ارزیابی نظرات شهروندان:

الف. به مدیریت شهری کمک می‌کند تا به طور مستمر و سیستمی عملکرد خود را از دیدگاه «شهروندان» ارزیابی کند نه فقط از دیدگاه «مدیران».

ب. روشی مناسب است برای اثبات کارآمدی یا ناکارآمدی برنامه‌ها فعالیت‌ها و مجموعه‌ی سازمانی مدیریت به تفکیک بخش‌ها و انجام اصلاحات لازم برای بهبود کیفیت با هزینه‌ی کمتر و کارآمدی بیشتر.

پ. امکان اعمال تنبیه و اعطای پاداش را مبتنی بر ارزیابی عملکرد عینی و واقعی فراهم می‌آورد.

ت. با بررسی نظرات شهروندان درباره‌ی یک فعالیت واحد در زمان‌های مختلف (مطالعات طولی) شاخصی برای ارزیابی بهبود یا پستی‌رفت کیفیت ارائه‌ی خدمات به شهروندان فراهم می‌شود.

ث. پاسخ مناسب به انتظارات شهروندان، حجم نارضایتی عمومی و زمینه‌های قانون‌گریزی را کاهش می‌دهد. مدیریت شهری، هزینه‌های گزافی را بابت قانون‌گریزی شهروندان پرداخت می‌کند.

ج. با کسب دیدگاه‌های شهروندان، پیش از اجرای طرح‌ها و پروژه‌ها، می‌توان آسیب‌های اجرای آن را به حداقل رساند و یا از بسترهای فرهنگی برای حذف موانع ناخواسته بهره جست.

چ. دریافت نظرات شهروندان و تکیه بر خردجمعی، زمینه را برای مشارکت مدنی آنان در فرآیندهای اجتماعی هموار و هزینه‌های اداره شهر را کاهش می‌دهد.

عنوان این نظرسنجی «بررسی نظرات کارگران فصلی در مورد طرح ساماندهی این کارگران» بوده که در سال ۱۳۸۹ انجام شده است. امید است نتایج این مطالعه بتواند سهمی هر چند ناچیز در جهت ارائه پاسخ مناسب به مدیران داشته باشد. بدون تردید کاربست یافته‌ها و نتایج نظرسنجی توسط شهرداران و

معاونین، علاوه بر بهبود شرایط، باعث افزایش اعتماد شهروندان به این گونه برنامه‌ها خواهد شد.

برخود لازم می‌دانم از کلیه همکاران طرح، مجری جناب آقای جمشید امینی، ناظر جناب آقای دکتر علی ایمانی، معاون پژوهشی جناب آقای حسن عمارتی، مدیر پروژه شرکت اندیشه سرای شهر، پرسشگران، متصدیان ورود داده‌ها و افرادی که به نحوی در این طرح با ما همکاری مستقیم و غیرمستقیم داشته‌اند

صمیمانه تقدیر و تشکر شود.

سیدرضا مصطفوی

مدیر کل دفتر مطالعات اجتماعی و فرهنگی شهر تهران

چکیده

هدف از انجام این تحقیق بررسی نظرات کارگران فصلی در خصوص طرح ساماندهی کارگران فصلی است. این مطالعه به روش پیمایشی انجام گرفته و شیوه نمونه‌گیری در این تحقیق به روش نمونه‌گیری تصادفی است که در آن انتخاب واحد نمونه‌گیری بر اساس تصادف بوده و کارگران فصلی بالای ۱۵ سال که در میادین و جایگاه‌های ویژه استقرار کارگران مستقر بودند مورد مصاحبه قرار گرفته‌اند. همچنین حجم نمونه نیز ۴۰۰ نفر است.

اهم یافته‌های این تحقیق عبارتند از:

تأثیر عوامل رفاهی و اقتصادی در کل از نظر پاسخگویان ۶۰/۷۲ در صد یعنی زیاد بوده است. در بین عوامل رفاهی و اقتصادی نیز تأثیر عوامل زیر از نظر پاسخگویان خیلی زیاد ارزیابی شده است، این عوامل عبارتند از: «فرصت برای یافتن کار بهتر»، «نبود سرقت در اماکن اسکان کارگران فصلی»، «کاهش بیماری‌ها و حوادث در مدت اقامت در این اماکن».

میانگین‌های کلی و اختصاصی بدست آمده برای ۹ گویه عوامل اجتماعی نشان می‌دهد که، ۵ عامل: «افزایش شانس بیمه شدن شما»، «عدم تبعیض در بین کارگران برای کاریابی»، «عدم تبعیض در بین کارگران در مورد امکانات مورد استفاده در این اماکن»، «نبود درگیری در اماکن اسکان کارگران فصلی»، «افزایش مهارت های حرفه‌ای برای کارگران» دارای میانگین اهمیت بالایی نسبت به میانگین کل (۹۲.۲۰) هستند. همچنین این عوامل با وجود اهمیت بالایی که در بین عوامل اجتماعی دارند اما دارای میانگین عملکرد پایینی نسبت به میانگین کل (۳۲.۰۵) هستند. یعنی این عوامل در ناحیه ۴ یعنی ناحیه مربوط به اتلاف نیرو/ منابع لرزان (غیرمنطقی) قرار دارند.

میانگین‌های کلی و اختصاصی بدست آمده برای ۷ مورد عوامل سازمانی نیز نشان می‌دهد که ۴ عوامل: «هماهنگی‌های لازم بین شهرداری و اداره کار جهت اشتغال و بیمه شدن پس از اسکان در این اماکن»، «نظارت دقیق و مدیریت اماکن با محوریت جلب رضایت کارگران»، «کیفیت امکانات موجود در اماکن اسکان کارگران فصلی»، «وضعیت بهداشتی موجود در اماکن اسکان کارگران فصلی» دارای میانگین اهمیت بالای میانگین کل (۹۳.۸۱) بوده‌اند اما با وجود اهمیت بالا برای کارگران دارای میانگین عملکرد پایین میانگین کل (۳۲.۷۰) هستند. این ۴ عامل سازمانی در ناحیه ۲ یعنی ناحیه مربوط به اتلاف نیرو/ منابع لرزان (غیرمنطقی) قرار می‌گیرند.

رابطه ویژگی‌های فردی پاسخگویان با میزان اهمیت شاخص‌های مورد بررسی، با استفاده از آزمون‌های تحلیل واریانس یکطرفه و تی با دو نمونه مستقل نشان می‌دهد که در شاخص عوامل رفاهی و اقتصادی بین سن و وضعیت اشتغال پاسخگویان با میزان تأثیر عوامل رفاهی و اقتصادی رابطه معناداری وجود دارد. در شاخص اهمیت عوامل اجتماعی نیز، بین سن و وضعیت اشتغال پاسخگویان با میزان اهمیت عوامل اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد. همچنین در شاخص عملکرد عوامل اجتماعی، بین وضعیت اشتغال پاسخگویان با ارزیابی عملکرد عوامل اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد. بعلاوه در شاخص اهمیت عوامل سازمانی نیز، بین وضعیت اشتغال پاسخگویان با میزان اهمیت عوامل سازمانی رابطه معناداری وجود دارد. و در نهایت در شاخص عملکرد عوامل سازمانی نیز، بین وضعیت اشتغال پاسخگویان با ارزیابی عملکرد عوامل سازمانی رابطه معناداری وجود دارد.

فصل اول) کلیات تحقیق

- ۱-۱. طرح مسئله ۱۱
- ۱-۲. اهمیت تحقیق ۱۲
- ۱-۳. سوالات تحقیق ۱۲
- ۱-۴. اهداف تحقیق ۱۳

فصل دوم) روش شناسی تحقیق

- ۲-۱. روش تحقیق ۱۷
- ۲-۲. جامعه آماری پژوهش ۱۷
- ۲-۳. حجم نمونه ۱۷
- ۲-۴. شیوه نمونه‌گیری ۱۸
- ۲-۵. اعتبار و روایی تحقیق ۱۸
- ۲-۶. کدگذاری و استخراج داده‌ها ۱۹
- ۲-۷. نحوه تجزیه و تحلیل داده‌ها ۱۹

فصل سوم) ویژگی‌های جمعیت نمونه

۳. ویژگی‌های جمعیت نمونه ۲۳
- ۳-۱. گروههای سنی ۲۳
- ۳-۲. مقاطع تحصیلی ۲۴
- ۳-۳. وضعیت استان محل سکونت ۲۵
- ۳-۴. وضعیت محل سکونت از نظر شهری و روستایی ۲۶
- ۳-۵. وضعیت خیابان و میدان محل تجمع در تهران ۲۷
- ۳-۶. وضعیت فعلی اشتغال ۲۸
- ۳-۷. وضعیت مدت زمان جویای کار برحسب ماه ۲۹
- ۳-۸. وضعیت سابقه کار در تهران برحسب سال ۳۰
- ۳-۹. وضعیت اشتغال به کار در ۳۰ روز ماه برحسب روز ۳۱
- ۳-۱۰. وضعیت متوسط درآمد ماهیانه ۳۲
- ۳-۱۱. وضعیت دلیل انتخاب تهران به عنوان شهر محل اشتغال ۳۳
- ۳-۱۲. وضعیت انتخاب شهر دیگری غیر از شهر تهران به عنوان شهر محل اشتغال ۳۴
- ۳-۱۳. وضعیت نحوه اقامت در مدت اشتغال در شهر تهران ۳۵
- ۳-۱۴. وضعیت میزان تقریبی هزینه ماهیانه ۳۶
- ۳-۱۵. وضعیت مهارت یا شغل ۳۷
- ۳-۱۶. وضعیت اطلاع از طرح ساماندهی کارگران فصلی ۳۸
- ۳-۱۷. وضعیت آشنایی با طرح ساماندهی کارگران فصلی ۳۹

- ۱۸-۳. وضعیت سازمان مسئول ساماندهی کارگران فصلی ۴۰
- ۱۹-۳. وضعیت اقامت در گرمخانه‌های اسکان موقت کارگران فصلی ۴۱
- ۲۰-۳. وضعیت مدت اقامت در گرمخانه‌های اسکان موقت کارگران فصلی ۴۲

فصل چهارم) یافته‌های تحقیق

- ۴-۱. تحلیل‌های توصیفی و استنباطی در ارتباط با میزان تأثیر عوامل رفاهی و اقتصادی ۴۷
- ۴-۱-۱. کاهش هزینه‌های سکونت (مثل مهمانسرا، اجاره و رهن منزل) ۴۷
- ۴-۱-۲. کاهش هزینه‌های تغذیه ۴۸
- ۴-۱-۳. افزایش درآمد ۴۹
- ۴-۱-۴. کاهش مدت بیکاری ۵۰
- ۴-۱-۵. پیوستگی اشتغال ۵۱
- ۴-۱-۶. فرصت برای یافتن کار بهتر ۵۲
- ۴-۱-۷. نبود سرقت در اماکن اسکان کارگران فصلی ۵۳
- ۴-۱-۸. کاهش بیماری‌ها و حوادث در مدت اقامت در این اماکن ۵۴
- ۴-۲. تحلیل‌های توصیفی و استنباطی در ارتباط با میزان تأثیر عوامل اجتماعی ۵۵
- ۴-۲-۱. میزان آرامش و اطمینان خاطر در مدت اقامت ۵۵
- ۴-۲-۲. میزان آرامش و اطمینان خاطر خانواده در مدت اقامت ۵۶
- ۴-۲-۳. بهبود روابط شما با دوستان و اطرافیان ۵۷
- ۴-۲-۴. بهبود روابط کاری شما با کارفرمایان ۵۸
- ۴-۲-۵. افزایش شانس بیمه شدن شما ۵۹
- ۴-۲-۶. عدم تبعیض در بین کارگران برای کاریابی ۶۰
- ۴-۲-۷. عدم تبعیض در بین کارگران در مورد امکانات مورد استفاده در این اماکن ۶۱
- ۴-۲-۸. نبود درگیری در اماکن اسکان کارگران فصلی ۶۲
- ۴-۲-۹. افزایش مهارت‌های حرفه‌ای برای کارگران ۶۳
- ۴-۳. تحلیل‌های توصیفی و استنباطی در ارتباط با میزان تأثیر عوامل سازمانی ۶۴
- ۴-۳-۱. نحوه برخورد مسئولین اماکن اسکان کارگران فصلی ۶۴
- ۴-۳-۲. هماهنگی‌های لازم بین شهرداری و اداره کار جهت اشتغال و بیمه شدن پس از اسکان در این اماکن ۶۵
- ۴-۳-۳. نبود حادثه در اماکن اسکان کارگران فصلی ۶۶
- ۴-۳-۴. ارائه مشاوره‌های شغلی برای کاریابی ۶۷
- ۴-۳-۵. نظارت دقیق و مدیریت اماکن با محوریت جلب رضایت کارگران ۶۸
- ۴-۳-۶. کیفیت امکانات موجود در اماکن اسکان کارگران فصلی ۶۹
- ۴-۳-۷. وضعیت بهداشتی موجود در اماکن اسکان کارگران فصلی ۷۰
- ۴-۴. آمارهای کلی مربوط به شاخص‌های مورد بررسی ۷۱
- ۴-۵. رابطه ویژگی‌های فردی پاسخگویان با میزان اهمیت شاخص‌های مورد بررسی ۷۲

- ۱-۵-۴. رابطه ویژگی‌های فردی پاسخگویان با میزان تأثیر عوامل رفاهی و اقتصادی..... ۷۲
- ۲-۵-۴. رابطه ویژگی‌های فردی پاسخگویان با میزان اهمیت عوامل اجتماعی..... ۷۳
- ۳-۵-۴. رابطه ویژگی‌های فردی پاسخگویان با ارزیابی عملکرد عوامل اجتماعی..... ۷۴
- ۴-۵-۴. رابطه ویژگی‌های فردی پاسخگویان با میزان اهمیت عوامل سازمانی..... ۷۵
- ۵-۵-۴. رابطه ویژگی‌های فردی پاسخگویان با ارزیابی عملکرد عوامل سازمانی..... ۷۶
- ۶-۴. سنجش میزان رضایت فعالیت‌ها..... ۷۷

فصل پنجم) نتیجه‌گیری

- نتیجه‌گیری..... ۸۷
- منابع..... ۹۱